

УДК 378. 373.29.2 (045)

КУЦЕНКО Тетяна Іванівна,
викладач Уманського гуманітарно-педагогічного
коледжу ім. Тараса Шевченка, Україна,
e-mail: kutsenkot08@i.ua

ЄВРОПЕЙСЬКІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** Автором представлено аналіз і визначення пріоритетних для вітчизняної теорії і практики аспектів іншомовної освіти майбутніх фахівців дошкільної галузі з метою імплементації їх у практику українських закладів педагогічної освіти. Уточнено сутність поняття «іншомовна компетентність» у контексті документів в європейському освітньому вимірі. Установлено, що європейські підходи і практика знайшли своє відображення у вітчизняній практиці навчання іноземним мовам в українських педагогічних закладах. Визначено, що до особливостей прояву європейських аспектів іншомовної освіти належать: застосування особистісно орієнтованого підходу, який уможливорює створення психологічного комфорту майбутніх вихователів у процесі оволодіння іноземною мовою; упровадження аксіологічного підходу, що вможливорює побудову освітнього процесу на ціннісних орієнтаціях студентів; застосування ІКТ для підвищення якості забезпечення іншомовної освіти у педагогічних вишах; запровадження дистанційних курсів.*

***Ключові слова:** концепт; правове виховання; діти дошкільного віку; європейські цінності дошкільної освіти; європейський вимір дошкільної освіти; іншомовна освіта; фахівці дошкільної освіти; європейський досвід; навчання іноземної мови.*

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти, інтеграційні процеси в суспільстві, які відбуваються в Україні характеризуються переорієнтацією всіх сфер і галузей на міжнародне співробітництво, актуалізують питання підготовки висококваліфікованих фахівців різних спеціальностей. В умовах глобалізації міжнародного економічного, суспільно-політичного та освітнього простору особливого значення набуває потреба у фахівцях, які володіють іноземною мовою, здатні до інтеграції в сучасне європейське і міжнародне співтовариство, що проявляється в уміннях майбутнього фахівця абсорбувати ефективні підходи до організації тієї діяльності, у яку він буде залучений. Особлива функція у розв'язанні означеного кола питань підготовки фахівців відповідно до європейських стандартів належить закладам вищої освіти: технікумам, коледжам і, насамперед, університетам як основним генераторам інтелектуального і професійного зростання майбутніх фахівців [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Особлива увага європейських науковців приділяється мовній компетенції майбутніх педагогів, і дошкільних педагогів, зокрема. У підсумковому звіті Європейської комісії генерального директорату освіти і культури щодо професійних вимог до підготовки педагога зазначено, що іншомовна освіта є обов'язковим і невід'ємним компонентом підготовки, причому така освіта передбачає не просто оволодіння мовою на лексичному і граматичному рівнях, але й на комунікативному, насамперед [3]. Пріоритетами ЄС з поліпшення якості викладання й педагогічної освіти визначено необхідність поліпшення компетенції вчителів, а також формування професійних цінностей і поглядів, які згадуються як такі вимоги до педагога, як: спеціальні знання з предметів, педагогічна майстерність, навчання суміжних компетенцій, створення безпечних творчих шкіл, культура/сприйняття рефлексивної практики [4]. Серед восьми ключових компетенцій, що необхідні для «освіти протягом життя» (long life learning), провідними визначено такі: спілкування рідною мовою, спілкування іноземною мовою, математична, науково-технічна грамотності, цифрова

компетенція, вміння навчатися, міжособистісна і громадська компетенції, підприємницька компетентність, культурне самовираження [5; 6].

Окреслена актуальність питання іншомовної підготовки педагогів і значення іншомовної компетентності майбутніх педагогів визначають **мету** даної *статті*, яка полягає в аналізі та визначенні пріоритетних для вітчизняної теорії й практики аспектів іншомовної освіти майбутніх фахівців дошкільної галузі з метою імплементації їх у практику українських закладів педагогічної освіти.

Оскільки питання іншомовної підготовки майбутніх вихователів характеризується комплексністю та варіативністю, наш науковий інтерес становитиме виокремлення основних положень щодо концепції іншомовної освіти педагогів у Європі та визначення окремих аспектів прояву європейських тенденцій іншомовної підготовки у практиці вітчизняних педагогічних вишів. З огляду на зазначене, **завданнями** даної статті є: аналіз європейських документів щодо іншомовної освіти педагогів і визначення елементів європейської практики, які вже імплементовані в підготовку педагогів дошкільної освіти в українських педагогічних закладах.

Особливість проведення дослідження обумовлює застосування компаративного та аналітичного підходів до аналізу проблеми іншомовної освіти майбутніх вихователів, урахування акмеологічного підходу та аксіологічної природи іншомовної освіти, а тому є необхідність виокремлення **методів** здійснення дослідження: порівняння, узагальнення та систематизація нормативного-правового забезпечення іншомовної освіти у вітчизняному і європейському освітньому просторах; систематизація й узагальнення для виокремлення європейських аспектів іншомовної освіти у практиці вітчизняних вишів; прогнозування для визначення перспектив подальшого вдосконалення забезпечення іншомовної освіти майбутніх вихователів в Україні.

Виклад основного матеріалу статті. Аналізуючи проблему іншомовної підготовки майбутнього вихователя доцільно диференціювати зміст самого поняття «компетентність» і його співвідношення зі схожим за формою терміном «компетенція», який широко вживається у спеціальній і науковій літературі. Загальний зміст поняття «компетенція» подано у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» і визначається як «добра обізнаність із чим-небудь», а також «коло повноважень організації, установи або особи» [7, с. 560]. Очевидно, що для дослідження проблеми формування мовної компетенції підходить тільки перше визначення, однак його зміст слід розширити, оскільки в нашому випадку мова йде не тільки про знання, але й про навички і вміння. «Компетентність» у зазначеному словнику трактується як властивість за значенням слова «компетентний», тобто як поінформованість, обізнаність, авторитетність. У деяких дослідженнях із теорії та методики навчання [8] вищезгадані терміни вживаються як синоніми і визначаються як результат навчання. Існує і таке визначення поняття «компетентність» як набута характеристика особистості, здатність останньої приймати самостійні рішення й діяти, спираючись на набуті знання й досвід. У даному визначенні компетентність виступає як прояв компетенції, тобто як поняття, що є ближчим до «знаю як», аніж «знаю що» [9, с. 38]. Проте в цьому потрактуванні поняття відсутній елемент, який включає навички і вміння, хоча можна ототожнити їх із поняттям «досвід», який входить у зміст визначення. Тому з зазначеного вище далі під поняттям «компетенція» ми розуміємо сукупність знань, навичок і вмінь майбутнього фахівця в оволодінні іноземною мовою, «компетентність» як вміння користуватися нею, як засобом спілкування відповідно до комунікативних ситуацій.

Аналіз визначень дозволяє трактувати *іншомовну компетентність* як засвоєння, усвідомлення мовних норм, що склалися історично в фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії, семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності у процесі застосування певної мови. *Іншомовна компетентність* – це

інтегративне явище, що охоплює цілу низку спеціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, установок для успішного здійснення мовленнєвої діяльності в конкретних умовах спілкування. Під *мовленнєвою компетентністю* розуміємо вміння адекватно і доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання), застосовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення.

Коротко схарактеризуємо конкретні вимоги до іншомовної освіти педагогів, представлені у Звіті Європейської комісії генерального директорату освіти і культури:

- *знання і розуміння*: методика навчання мови, діяльнісні методи і засоби; розвиток критичного і пізнавального підходів до викладання і навчання; знання мови; застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі; застосування інформаційно-комунікаційних технологій для планування власної діяльності, організації діяльності та застосування ресурсів, пошукові вміння; застосування різних способів оцінювання і способів фіксації освітніх результатів учнів (студентів); критичне оцінювання програм, адаптованих до національних або регіональних особливостей з погляду досягнення цілей, розв'язання завдань і досягнення результатів; теорія і практика внутрішнього й зовнішнього оцінювання програми.
- *стратегії та вміння*: способи адаптації педагогічних підходів до педагогічної ситуації та індивідуальних потреб учнів (студентів); критичне оцінювання, розвиток і практичне застосування дидактичного матеріалу й засобів навчання; методика навчання; розвиток рефлексивної (відтворювальної) практики і самооцінювання; розвиток самостійності у стратегії вивчення мови; способи збереження і підвищення неперервності особистої мовної освіти; практичне застосування навчальних планів і програм; об'єктивність спостереження та експертне оцінювання; розвиток співпраці з освітніми установами країн, мова якої вивчається; пошукова діяльність; включення до навчальних дослідження; змістове і мовно інтегроване навчання [6].

Серед *цінностей*, що визначені ЄМП іншомовна освіта займає чільне місце і зазначена в переліку цінностей, до яких належать: соціальні і культурні цінності; різноманітність мов і культур; важливість вивчення іноземних мов і культур; навчання на засадах європейської співдружності; навчання командній роботі, співпраці й взаємодії, усередині і за межами шкільного навчання; важливість здобуття освіти протягом усього життя [5; 6].

Один із найефективніших методів роботи з немотивованими студентами технічних спеціальностей – особистісно орієнтований підхід до викладання іноземної мови. Такий підхід частково розв'язує проблему різного рівня володіння мовою, а також сприяє зростанню мотивації серед студентів, роблячи освітній процес більш доступним і залучаючи ігри та інші види діяльності, які подобаються студентам і допомагають їм отримувати інформацію більш звичним і зручним для них шляхом. Особистісно орієнтований підхід приділяє особливу увагу соціокультурній складовій іншомовної комунікативної компетенції. Він має на меті розвивати індивідуальні пізнавальні здібності кожного студента, допомогти їм пізнати себе, самовизначитися й самореалізуватися, сформувати навички необхідні для побудови свого майбутнього. Серед базових принципів орієнтованого підходу навчання у вищій школі можна виділити пріоритет індивідуальності студента, співвіднесення освітніх технологій на всіх рівнях освіти з закономірностями професійного становлення особистості [10].

Важливе місце у процесі викладання іноземної мови фахівцям дошкільної освіти відіграє особистісно орієнтоване навчання, яким визначається застосування інтерактивних технологій навчання. У вітчизняній методичній скарбниці вчителів іноземних мов є великий арсенал прийомів інтерактивного навчання («Робота в парах», «Мозковий штурм», «Інтерв'ю», «Круглий стіл», «Аналіз ситуації», а також імітаційні ігри, дискусії, дебати). Застосування інтерактивних технологій дає змогу реалізувати

особистісно орієнтований підхід у навчанні. Систематичне впровадження інноваційних форм і методів роботи дасть змогу вчителю успішно розв'язати порушені проблеми [11, с. 16]. Метою застосування інтерактивних методів у процесі вивчення іноземної мови є створення таких умов навчання, у яких усі студенти взаємодіють між собою. На заняттях створюється можливість обговорення різноманітних проблем, аргументування власного погляду, тобто відбувається така взаємодія, яка орієнтує особистість на розвиток її творчих і розумових здібностей, комунікативних навичок [12].

Кожен навчальний предмет, на думку П. Каптерева, повинен вивчатися так, щоб сприяти духовно-моральному розвитку учнів, оскільки сукупності наукових знань властива морально-виховна й освітня сила, що формує духовність [13]. Педагогічні дослідження вчених показали, що викладання іноземної мови є дієвим засобом формування особистості учня: іноземна мова безпосередньо впливає на розумовий розвиток, значно розширює кругозір, сприяє підвищенню загального культурного рівня. Таким чином, аксіологічний потенціал даного предмета може проявлятися в навчальних, загальноосвітніх, розвиваючих і виховуючих можливостях. Кожна з цих рівноправних складових іншомовної освіти вельми актуальна з аксіологічного погляду. Для успішного формування у студентів ціннісної орієнтації потрібна така організація навчання, при якій розкривався б аксіологічний потенціал предмета «Іноземна мова». Тому важливою умовою формування загальнолюдських цінностей студентів у процесі навчання іноземної мови є відбір і застосування ціннісно-орієнтованих дидактичних матеріалів [14]. Вивчення іноземної мови відіграє важливу роль у вихованні майбутнього фахівця, позитивно впливає на розвиток особистості студента, що виріс в іншій національній культурі, розвиває інтелект і розширює духовний простір особистості. Процес оволодіння іноземною мовою сприяє формуванню у студентів системи ціннісних орієнтацій, важливих для його професійного становлення [14].

На сучасному етапі вітчизняної теорії і практики іншомовної освіти актуалізуються питання застосування в освіті інформаційно-комунікаційних технологій, формування і розвитку інформаційної культури педагога, зростаючої ролі застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі й професійно-педагогічній діяльності розглядаються в сучасних наукових дослідженнях. Належна увага у працях науковців приділялася дослідженню теоретико-методологічних засад впровадження й особливостей застосування сучасних інформаційних технологій (В. Биков, А. Гуржій), формуванню інформаційної компетентності (М. Жалдак, Н. Морзе, О. Спірн, О. Співаковський), розвитку інформаційно-навчального середовища освітньої системи регіону (Н.І. Клокар), стандартизації ІКТ компетентностей (Ю. Богачков, О. Овчарук, О. Спірін). Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у підготовку викладачів англійської мови пов'язана з розвитком нових методів вивчення та навчання іноземної мови і пошуком інших, кращих за вже існуючі, шляхів удосконалення професійної підготовки викладачів для вищої школи. Новітня методика вивчення англійської мови запропонувала метод вивчення мови за допомогою комп'ютера (Computer Assisted Language Learning (CALL) [15].

Методика базується на цифрових технологіях отримання та опрацювання електронної інформації за допомогою комп'ютерів, мобільних телефонів, мережі Інтернет, широкосмугового доступу. Завдяки ІКТ за педагогічної та наукової підтримки викладачів, студенти здобувають найважливіший досвід самостійного учіння та набуття професійних компетентностей викладачів англійської мови. Електронні засоби надають електронні послуги, якими охоплюється навчання на всіх рівнях, формальних і неформальних із застосуванням комп'ютерної мережі для отримання навчальних матеріалів, узаємодії з іншими користувачами, презентацій проєктів, студентських робіт, а також обліку результатів навчання студентів. Це відбувається за допомогою мережі Інтернет. Здобуття знань через Інтернет називають онлайн-навчанням або веб-навчанням [15].

Інтернет орієнтоване навчання через навчальні сайти надає студентам доступ до навчальних планів і програм, модулів, матеріалів, посібників, інших навчальних ресурсів 24 години на добу. Через них здійснюється і зворотний зв'язок студентів із викладачами, який може служити як форуму для обговорення питань практичних занять чи лекцій. Електронне навчання забезпечується спеціальним програмним забезпеченням. Викладачі користуються послугою списку спеціальної розсилки для сайту навчання. Послуги сайту також включають контроль за навчанням, у тому числі оцінювання діяльності студентів, прогрес кожного з того чи того предмету й управління зв'язками між учасниками освітнього процесу.

Практика вітчизняних вишів свідчить також і про те, що студенти здійснюють освітню діяльність через електронну пошту, спілкування в чаті, перегляд фільмів і обмін інформацією один з одним у більш широкому діапазоні або за допомогою відео-конференції без присутності викладача безпосередньо в студентській аудиторії або в конференц-залі.

Для виконання завдань студенти користуються мобільними такими гаджетами, як планшет, мобільний телефон і смартфон, які як міні персональні комп'ютери оснащені спеціальними освітніми програмами. Це вимагає від викладачів і студентів високого рівня сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності.

Звичним для викладачів і студентів університетів є застосування електронних книг в освітньому процесі. З найпростіших електронних книг є ті, які передають звичайні книги в цифровому форматі й відображаються на комп'ютері. Завдяки цій технології, британські студенти мають доступ до сотень тисяч книг, які знаходяться в бібліотеках світу в будь-який час доби. Популярними є електронні книги й іншого типу, у яких компактно і динамічно представлена мультимедійна інформація, що надає можливість інтегровано сприймати звук, графіку, зображення [15].

У навчанні й викладанні англійської мови в On-line режимі викладачі та студенти вітчизняних університетів застосовують систему Synergy Learning, створену ще в жовтні 1997 року, яка в 2005 році стала партнером програми Moodle, а також Mahara and Totara Partner і має вже більш, ніж 17-річний досвід творчого вирішення завдань підготовки кваліфікованих фахівців, у тому числі й викладачів англійської мови через Інтернет.

Отже, аналіз наукових праць, що здійснюються сучасними вітчизняними дослідниками і безпосередньої практики іншомовної освіти вможливує виокремлення таких аспектів європейського досвіду, які застосовуються в українських педагогічних вишах у процесі викладання іноземних мов:

- застосування особистісно орієнтованого підходу, який уможливує створення психологічного комфорту майбутніх вихователів у процесі оволодіння іноземною мовою;
- впровадження аксіологічного підходу, що вможливує побудову освітнього процесу на ціннісних орієнтаціях студентів;
- активне застосування ІКТ для підвищення якості забезпечення іншомовної освіти у педагогічних вишах;
- запровадження дистанційних курсів, які вможливають індивідуалізацію навчання.

Висновки. Здійснений аналіз європейських аспектів іншомовної освіти майбутніх вихователів про актуальність та обов'язковість іншомовної компетенції сучасного педагога, як в європейському, так і вітчизняному освітньому просторі. Установлено, що європейські підходи і практика знайшли своє відображення у вітчизняній практиці навчання іноземним мовам в українських педагогічних закладах. Проте, здійснене дослідження, не вичерпує всіх аспектів імплементації європейської практики іншомовної освіти вихователів, а є лише спробою їх систематизації та узагальнення, тому **перспективою подальших досліджень** може бути здійснення

фундаментального компаративного дослідження практики іншомовної освіти педагогів дошкільної ланки з урахуванням європейського досвіду.

Список використаних джерел

1. Мельник Н. І. Іншомовна компетентність як пріоритетний напрям у змісті професійної підготовки педагогів у країнах Європи : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. [«Іншомовна освіта педагога : виклики, проблеми, перспективи»], (м. Київ, 5 листоп. 2015 р.). – Київ, 2015. – С. 201–207.
2. Мельник Н. І. Іншомовна освіта як умова професіоналізації педагогів у країнах Європи : Європейська кваліфікаційна рамка : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм : проблеми теорії і практики підготовки та перепідготовки освітянських кадрів»]. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – http://pedtvor.npu.edu.ua/images/fbfiles/files/51_Meljnyk.pdf
3. Council conclusions on early childhood education and care: Providing all our children with the best start for the world of tomorrow. – Council of the European Union, 2011. – Retrieved from 1/08/2011 from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do.uri=OJ:C:2011:175:0008:0010:EN:PDF>.
4. Improving the quality of teacher education. – European Commission, 2007. – Retrieved from http://ec.europa.eu/education/com392_en.pdf.
5. Caena Francesca, Literature review Teachers' core competences: requirements and development. – Education and Training 2020, Thematic Working Group «Professional Development of Teachers», EUROPEAN COMMISSION Directorate-General for Education and Culture. – Lifelong learning: policies and programmer School education; Comenius, April, 2011. – 28 p.
6. Competence Requirements in Early Childhood Education and Care: Final Report. – Public open tender EAC 14/2009 issued by the European Commission, Directorate-General for Education and Culture. – Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED534599.pdf>
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
8. Болотов В. А. Компетентностная модель : от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8–14.
9. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
10. Клобукова Л. П. Лингвометодические основы обучения иностранных студентов нефилологических гуманитарных факультетов речевому общению на профессиональные темы : дис. ... докт. пед. наук / Л. П. Клобукова. – Москва, 1995. – 385 с.
11. Варзацька Л. Інтерактивні технології в системі особистісно зорієнтованої освіти / Л. Варзацька, Л. Кратасюк // Дивослово. – 2006. – № 4. – С. 15–25.
12. Плигин А. Концепция и личностно-ориентированная технология обучения иностранным языкам // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.multikulti.ru/Strategy/info/Strategy_info_243.html
13. Каптерев П. Ф. История русской педагогики / П. Ф. Каптерев. – Санкт-Петербург : Алетей, 2004. – 560 с.
14. Ритікова Л. Л. Аксіологічний потенціал змісту дисципліни «іноземна мова» для студентів аграрного ВНЗ / Л. Л. Ритікова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. – 2014. – Вип. 199 (1). – С. 316–321.
15. Стрельченко Л. В. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх викладачів англійської мови у Великій Британії / Л. В. Стрельченко // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол. : А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – № 4 (48). – С. 126–132.

References

1. Melnyk, N. I. (2015). Interpersonal Competence as a Priority Direction in the Content of Teacher Training in European Countries, *In-Education Education of a Teacher: Challenges, Problems, Perspectives: Mater. International science-practice Conf. Kyiv (in Ukr.)*
2. Melnyk, N. I. (2015). Secondary education as a condition for the professionalization of teachers in European countries: European Qualifications Framework, *Problems in the Theory and Practice of Training and Retraining educational staff: Mater. of the 2nd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Pedagogical Creativity», Skill, Professionalism*. Retrieved from http://pedtvor.npu.edu.ua/images/fbfiles/files/51_Meljnyk.pdf (in Ukr.)
3. *Council conclusions on early childhood education and care: Providing all our children with the best start for the world of tomorrow*. - Council of the European Union, (2011). Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do.uri=OJ:C:2011:175:0008:0010:EN:PDF>. (in Engl.)

4. Improving the quality of teacher education. – European Commission, (2007). Retrieved from http://ec.europa.eu/education/com392_en.pdf. (in Engl.)
5. *Caena Francesca* (2011). Literature review Teachers' core competences: requirements and development. – Education and Training 2020. The Professional Working Group of Teachers, EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Education and Culture. – Lifelong learning: policies and programs School education; Comenius, April (in Engl.)
6. *Competence Requirements in Early Childhood Education and Care: Final Report* (2009). Public open tender EAC 14/2009 issued by the European Commission, Directorate-General for Education and Culture. Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED534599.pdf> (in Engl.)
7. *Great explanatory dictionary of the modern Ukrainian language* (2005). Ed. V.T.Buzel. Kyiv: Irpen: VTF «Perun» (in Ukr.)
8. Bolotov, V. A. (2003). Competency Model: From Idea to Educational Program. *Pedagogic*, 10, 8–14 (in Russ.)
9. Winter, I. A. (2003). Key Competences – A New Paradigm of Educational Outcomes, *Higher education today*, 5, 34–42 (in Russ.)
10. Klobukova, L. P. (1995). *Lingvo methodological bases of training of foreign students of non-philological humanitarian faculties for speech communication on professional topics: diss. ... doc. ped Sciences*. Moscow (in Russ.)
11. Vardzatskaya, O. (2006). Interactive Technologies in the System of Personality-Oriented Education, *Divoslovo*, 4, 15–25 (in Ukr.)
12. Plygin, A. (2001). *Concept and personal-oriented technology of teaching foreign languages*. Retrieved from http://www.multicut.ru/Strategy/info/Strategy_info_243.html (in Russ.)
13. Kapterev, P. F. (2004). *History of Russian Pedagogy*. St. Petersburg: Ateleyya (in Russ.)
14. Rikikova, L. L. (2014). The axiological potential of the content of the discipline «foreign language» for students of the agrarian university, *Scientific Bulletin of the National University of Bioresearches and Natural Resources of Ukraine. Series: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 199 (1), 316–321 (in Ukr.)
15. Strelchenko, L. V. (2015). Development of the Information and Communication Competence of Future English Teachers in Great Britain, *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies: Scientific Journal / Ministry of Education and Science of Ukraine, Sumy State. ped Un-t them. A. S. Makarenko*, 4 (48), 126–132 (in Ukr.)

Abstract. *KUTSENKO Tetiana Ivanivna. European aspects of innovative foreign language education of preschool teachers.*

Introduction. *Special attention of European scholars is given to the linguistic competence of future teachers and preschool teachers in particular. Contemporary trends in the development of higher education The integration processes in society that are taking place in Ukraine are characterized by a reorientation of all spheres and branches to international cooperation and actualization of the issues of the training of highly skilled specialists of different specialties. In the context of the globalization of the international economic, social, political and educational space, specialist knowledge of a foreign language that is capable of integration into the modern European and international community, which manifests itself in the skills of a future specialist to absorb effective approaches to the organization of the activity in which he will be involved.*

Purpose. *Analysis and definition of the priorities of the Ukrainian language theory and practice aspects of foreign language education of future specialists in the preschool industry with the aim of their implementation in the practice of Ukrainian educational institutions.*

Methods. *The complex of theoretical methods was used: comparison, generalization and systematization of normative and legal support of foreign language education in the domestic and European educational spaces; systematization and generalization to distinguish European aspects of foreign language education in the practice of domestic higher education institutions; forecasting to determine the prospects for further improving the provision of foreign language education for future educators in Ukraine.*

Results. *The analysis of scientific works carried out by contemporary domestic researchers and the direct practice of foreign language education makes it possible to distinguish the following aspects of European experience that are used in Ukrainian pedagogical universities in the process of teaching foreign languages: 1) use of a personality-oriented approach that enables creation of psychological comfort of future educators in the process of mastering a foreign language; 2) use of the axiological approach, which makes it possible to construct an educational process on students' value*

orientations; 3) active use of ICT to improve the quality of foreign language education in pedagogical universities; 4) the introduction of distance courses that make it possible to individualize learning.

Originality. On the basis of scientific literature, the analysis of the concepts of «Foreign language competence» was distinguished as an integrative phenomenon that encompasses a whole range of special abilities, knowledge, skills, strategies and tactics of linguistic behavior, settings for the successful implementation of speech activity in specific communication conditions.

Conclusion. The analysis of European aspects of foreign education of future educators is carried out on the urgency and necessity of the foreign language competence of a modern teacher, both in European and domestic educational space. It has been established that European approaches and practices have been reflected in the Ukrainian practice of teaching foreign languages in Ukrainian pedagogical institutions.

Key words: the concept; legal education; children of preschool age; European values of preschool education; European dimension of preschool education; foreign language education; pre-school education specialists; European experience; learning a foreign language.

Одержано редакцією 15.01.2018
Прийнято до публікації 23.01.2018

УДК [811.111:373.5.091.64](477.85)(045)

КУЦЕНКО Тетяна Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, методист
II категорії НЦ «МАНУ», Україна
e-mail: t-n-k@ukr.net

**ОЦІНКА РОЗВИВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ
ПІДРУЧНИКА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 3 КЛАСУ
АВТОРІВ М. Д. ЗАХАРІЙЧУК, А.І. МОВЧУН**

Анотація. Автором презентовано результати аналізу розвивального спрямування підручника з української мови для третього класу загальноосвітньої школи, що обґрунтовують недоцільність його застосування в освітньому процесі початкової школи.

Ключові слова: початкова школа; підручник для початкової школи; вимоги до підручника; функції підручника; зміст підручника; оформлення підручника; розвивальне спрямування підручника; оцінювання підручника.

Постановка проблеми. Провідною ідеєю сучасної освіти є формування цілісної та гармонійно розвиненої особистості, яка здатна до самоосвіти, самовдосконалення і творчої діяльності. У зв'язку з цим пріоритетне значення для початкової школи має питання розвитку особистості в молодшому шкільному віці.

Оскільки курс української мови є важливим складником загального змісту початкової освіти і не тільки окремим навчальним предметом, а й основним засобом опанування всіх інших шкільних дисциплін, розвиток особистості учня на уроках української мови, поряд із формуванням його комунікативної компетентності й загальних уявлень про мову, набуває цільовизначального характеру.

Зважаючи на те, що підручник є основним носієм змісту початкової освіти, а також моделлю цілісного процесу навчання, відображаючи основні етапи і методи навчання в системі завдань для класної й домашньої роботи, його роль у розвитку особистості учня важко переоцінити.